

Zaključci Okrugloga stola: „Zašto tlo nema svoju EU direktivu?“, održanoga 17. prosinca 2024. godine u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u organizaciji Znanstvenoga vijeća za zaštitu prirode i okoliša Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Povodom obilježavanja Svjetskog dana tla (održava se svake godine 5. prosinca temeljem odluke Opće skupština UN-a u prosincu 2013. godine), u knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 17. prosinca 2024. godine održan je okrugli stol pod nazivom: "Zašto tlo nema svoju EU direktivu?". Nakon uvodnog predavanja koji je održao prof.dr.sc. Zdenko Lončarić (zbog bolesti bio je spriječen sudjelovati prof.dr.sc. Vladimir Zebec predsjednik Hrvatskog tloznanstvenog društva) s Fakulteta agrobiotehničkih znanosti, Sveučilište J.J. Strossmayera, Osijek, uvodničari u okrugli stol bili su: Nina Zovko, mag.ing.bioproc., univ.spec.oecoinf. iz Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije RH, državni tajnik Tugomir Majdak, mag.ing.agr. iz Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva RH i Hrvoje Hefer, mag.ing.bil. iz Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu. Svi predavači izravno su uključeni u donošenje nove Direktive o tlu. Okrugli stol je bio koncipiran kao panel rasprava koja je slijedila nakon uvodnih predavanja. Moderator Okruglog stola je bio prof.dr.sc. Ivica Kisić, pročelnik Sekcije za tlo pri Znanstvenom vijeću za zaštitu prirode i okoliša HAZU.

Temeljem izrečenog doneseni su sljedeći zaključci:

- Tlo je jedina sastavnica okoliša na razini Europske Unije koja nema riješeno pitanje zakonodavstva. Krajnji cilj predložene Direktive o praćenju i otpornosti tla je osigurati da do 2050. godine sva tla budu zdrava, u skladu s EU-ovim ciljem nulte stope onečišćenja. Kako bi se to postiglo, Direktiva treba donijeti usklađenu definiciju zdravlja tla, uspostaviti sveobuhvatan i dosljedan okvir za praćenje stanja tla i pritiska na tlo te utvrditi pravila o održivom upravljanju tlom, evidenciji potencijalno onečišćenih lokacija i sanaciji potvrđenih onečišćenih lokacija.
- Strategija održivog razvoja poljoprivrede nemoguća je bez praćenja stanja tla, kao integralnog dijela motrenja okoliša, na temelju kojeg se razvijaju strategije očuvanja, ublažavanja, prevencije i popravljivanja svojstava tla.
- Monitoring poljoprivrednog zemljišta RH poslužit će kao podloga za provedbu EU Direktive o praćenju i otpornosti tla, zatim slijedi usklađivanje i složeni pregovori oko parametara praćenja, načina uzorkovanja i graničnih vrijednosti.
- Prijedlog Direktive usmjeren je na pružanje doprinosa sprečavanju i ublažavanju posljedica klimatskih promjena, očuvanju i povećanju bioraznolikosti, jačanju otpornosti na prirodne katastrofe te jamstvu sigurnosti opskrbe hranom. Stoga Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva aktivno surađuje s Ministarstvom zaštite okoliša i zelene tranzicije budući da Prijedlog Direktive ima izuzetan značaj za poljoprivredu u Republici Hrvatskoj. Navedeno uključuje sudjelovanje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u raspravama unutar Radne skupine Vijeća EU za

okoliš u dijelu poljoprivrede. Prijedlog Direktive ima značajan doprinos na poljoprivredu u smislu uspostave okvira za održivo upravljanje tlom, uzimajući u obzir specifične lokalne, klimatske te socioekonomske prilike. Prilikom poduzimanja mjera za regeneraciju degradiranog tla, kako bi održivo upravljanje tlom postalo norma u EU-u, države članice će definirati prakse koje bi se trebale provoditi u zaštiti tla.

- Neke od ovakvih praksi započele su se primjenjivati IAKS (Integrirani administrativni i kontrolni sustav) mjerama ruralnog razvoja unutar Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., te su se nastavile provoditi unutar Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. u kojem je uspostavljeno osam jednogodišnjih intervencija - eko shema, od kojih njih pet doprinosi zaštiti tla. Važno je istaknuti kako se kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti financira Nadogradnja operativnog informacijskog sustava za praćenje poljoprivrednog zemljišta i uspostava 90 stalnih postaja za praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta.
- Direktiva o praćenju i otpornosti tla trebala bi osigurati tlu istu razinu pravne zaštite u EU-u kao što imaju zrak i vode.

Zaključke pripremili panelisti okruglog stola: Nina Zovko, mag.ing.bioproc., Tugomir Majdak, mag.ing.agr. i Hrvoje Hefer, mag.ing.bil., te moderator prof.dr.sc. Ivica Kisić